

Kunnanhallitus	§ 3	13.01.2014
Kunnanhallitus	§ 51	03.03.2014

Ilomantsin kunnan palaute valtiovarainministeriölle valtionosuusjärjestelmän uusista perusteista

2/03.033/2014

Kunnanhallitus 13.01.2014 § 3

Selvitysmies Arno Miettisen alustava ehdotus uudesta valtionosuusjärjestelmästä kuntakohtaisine koelaskelmineen on lähetetty kommentointikierrokselle. Lopullisen ehdotuksensa selvitysmies tekee kommentointikierroksen jälkeen tammikuussa. Kuntien on määrä antaa palautteensa 17.1.2013 mennessä.

Uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä linjasi, että uudistukseen sovelletaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka tarkoitus on tasoittaa muutosta. Ensimmäisinä vuosina kuntakohtainen muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti.

Järjestelmää selkeytetään ja vahvistetaan, jotta peruspalvelujen järjestäminen voidaan turvata kaikkialla Suomessa. Valtionosuudet perustuvat jatkossakin valtaosin kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen. Kriteerien sisältöä on ajantasaistettu uusimman tilastotiedon pohjalta. Valtionosuuksien laskemisessa käytettävät ikäluokkien painokertoimet ja sairastavuustiedot perustuvat THL:n ja VATTin selvityksiin.

Painopistettä siirretään kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.

Alustava ehdotus ja kuntakohtaiset koelaskelmat lähetetään kuntiin lyhyelle kommentointikierrokselle, jonka aikana pyydetään kuntien kannanottoja muun muassa kriteereihin, laskentaperusteisiin sekä valtionosuusjärjestelmän uudistukseen tarvittavaan siirtymäaikaan. Kuntakohtaiset laskelmat ovat suuntaa-antavia, sillä jatkossa laskennan pohjina käytetään aina uusimpia, saatavilla olevia tunnuslukuja.

Selvitysmies Arno Miettinen tekee lopullisen ehdotuksensa valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta tammikuun loppuun mennessä. Virallinen kuulemiskierros järjestetään tämän jälkeen. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014 ja uuden lainsäädännön siirtymäaikoi-
neen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015 alkaen.

Selvitysmiehen alustava ehdotus pohjautuu Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän keväällä 2013 hyväksymiin alustaviin linjauksiin, joiden mukaan järjestelmää yksinkertaistetaan vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla niiden päällekkäisyyksiä. Peruspalvelujen valtionosuuksissa olisi jatkossa 8 kriteeriä ja lisäosissa 3 kriteeriä. Nykyisessä järjestelmässä on noin 48 kriteeriä, joista osa on keskenään päällekkäisiä ja vanhentuneita.

Kunnanhallitus	§ 3	13.01.2014
Kunnanhallitus	§ 51	03.03.2014

Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on osa hallituksen kuntauudistusta. Uusi valtionosuusjärjestelmä on ministeriön mukaan pääosin kuntaliitosneutraali.

Ilomantsin kunnan valtionosuus pienentyy koelaskennan mukaan 111 €/asukas, mikä merkitsee noin 640.000 €:n valtionosuuksien menetyksiä. Suurin osa menetyksistä selittyy sillä, että ikärakenteen mukaiset valtionosuudet laskevat noin 15 % ja samalla painopiste siirtyy nuorempiin ikäryhmiin. Ikäryhmän 75 - 84 laskennalliset kustannukset puolittuvat, yli 85 vuotiaiden ikäryhmässä kustannuslasku on 30 % nykyiseen järjestelmään verrattuna.

Vastaavasti sairastavuuden uusi mittaustapa ja painoarvon nousu 2,5 kertaiseksi nostaa valtionosuutta. Syrjäisyyden ja pitkien etäisyyksien merkitys on jäänyt uudistuksessa vähäiseksi.

Asian on valmistellut kunnanjohtaja

PÄÄTÖSEHDOTUS: Kunnanhallitus päättää antaa kannanottonaan seuraavaa.

1. ehdotus uudeksi valtionosuusjärjestelmäksi selkeyttää nykyisin olevaa noin 50 kriteeriin perustuvaa järjestelmää. Koelaskenta osoittaa, että 8 + 3 kriteeriä riittää takaamaan oikeudenmukaisen, kannustavan ja kuntaliitosneutraalin järjestelmän.
2. laskentaperusteiden painotuksilla esitetyn koelaskennan mukaan saadaan kuitenkin hävitettyä kannustavuus ja kuntaliitosneutraalius. Sairastavuuden painotus on sinällään hyvä asia, mutta se ei kannusta kuntia ohjaamaan varoja sairauksia ennaltaehkäisevään työhön.
3. Ikärakennekriteerissä liian jyrkkä laskentaperusteiden muutos ei huomioi sitä tosiasiaa, että ikäihmiset tarvitsevat hoitoa ja hoivaa terveenä ollessaankin, olipa asuinpaikkana oma koti tai asumispalveluyksikkö. Ilomantsissa yli 75-vuotiaiden osuus on 16 % ja yli 85 vuotiaiden osuus noin 4,5 %. Ikärakennepainotuksessa suhteellisesti suurin häviö on Pohjois-Karjalan kunnista on Ilomantsi.
Ikärakennepainotteisuuden rinnalle sopii lisäkriteeriksi huoltosuhde, mikä mittaa oikeudenmukaisella tavalla todellista palvelujen järjestämisen tarvetta.
4. Erityisolosuhteet on saatava paremmin huomioiduksi kriteereissä ja laskentaperusteissa. Erityisesti on huomioitava palvelujen tuottamisen kustannuksia aiheuttavat pitkät etäisyydet kunnan sisällä ja kunnasta maakuntakeskukseen. Nämä tulevat entistä tärkeimmiksi, kun tuettu reittiliikenne vähenee ja kunnat ovat joutuneet ottamaan koululaiskuljetukset, palvelureittiliikenteen sekä sosiaalilain mukaiset kuljetukset yhä enemmän omaksi kus-

Kunnanhallitus	§ 3	13.01.2014
Kunnanhallitus	§ 51	03.03.2014

tannuksekseen. Liikenteen kustannukset muutoinkin ovat jyrkässä nousussa. Asumistiheys on huomioitava.

5. Kustannusten nousun ja tähän mennessä tehtyjen valtionosuuksien leikkausten johdosta Ilomantsin kunnan budjettiin on syntynyt noin 0,5 miljoonan rakenteellinen alijäämä. Valtionosuuksien muutos esitetyn koelaskennan perusteella merkitsee yli 630.000 €:n pienennystä. Tämä tarkoittaisi yli 1,1 miljoonan euron leikkaustarvetta nykytasosta.

6. Mikäli näin rajuihin muutoksiin mennään, on siirtymäkauden oltava vähintään viisi vuotta tai 20 €/asukas/vuosi.

PÄÄTÖS: Hyväksyttiin ja lisättiin kohta 7: Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tasaustasausprosenttia tulee muuttaa niin, että se on vähintään 90.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi: Valtiovarainministeriö
(valtiovarainministerio@vm.fi)

Kunnanhallitus § 51

Selvitysmiehen alustava hallituksen esitysluonnos kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta on lähetetty 4.2.2014 lausunnoille kuntiin. Lausunnot pyydetään 4.4.2014 mennessä valtiovarainministeriöön.

Lausuntopyyntöön sisältyy ehdotus uudeksi valtionosuuslainsäädännöksi, sen yksityiskohtaiset perustelut sekä yleisperustelut. Esityksen yleisperusteluihin sisältyvät arviot uudistuksen taloudellisista vaikutuksista.

Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Kuntien lausuntojen jälkeen hallitus valmistelee lopullisen hallituksen esityksen, joka toimitetaan eduskunnan käsittelyyn huhtikuun puolivälissä. Tavoitteena on, että eduskunta päättäisi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta alkavan kevätistuntokauden aikana. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Kunnille annettiin mahdollisuus kommentoida selvitysmiehen alustavia ehdotuksia uuden kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän sisällöstä ja laskentaperusteista. Kommentointikierros suoritettiin webropol-kyselynä 17.12.2013 – 17.1.2014. Vastauksia saatiin yhteensä 219 kunnasta eli kunnat osallistuivat varsin aktiivisesti jo alustavaan kommentointiin valtionosuusjärjestelmän perusteista.

Kunnanhallitus	§ 3	13.01.2014
Kunnanhallitus	§ 51	03.03.2014

Kuntien vastaajat antoivat selkeän tuen valtionosuusjärjestelmän uudistamiselle, sillä noin 90 prosenttia arvioi uudistamistyön tarpeelliseksi. Nykyistä järjestelmää pidetään monimutkaisena ja keskeisiä laskentatekijöitä vanhentuneina. Järjestelmää halutaan yksinkertaistaa ja kriteerien määrää vähentää. Tämä lisäisi valtionosuusjärjestelmän läpinäkyvyyttä ja selkeyttä. Nämä olivat keskeiset lähtökohdat myös selvitysmiehen toimeksiannossa uudistamistyötä käynnistettäessä. Vastaajat arvioivat varsin laajasti alustavan ehdotuksen täyttävän nämä tavoitteet.

Ikäryhmäpainojen ja sairastavuuden selvittämistä tutkimusten ja selvitysten avulla pidetään hyvänä. Kommentointikierroksen aikana kunnilla ei ollut vielä käytettävissä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tutkimusta edellä mainittujen kriteerien tarkasta sisällöstä. Vastaajat toivoivatkin kriteerien avaamista ja julkistamista. THL:n tutkimus on julkaistu ja on nyt kuntien käytettävissä virallisen lausuntokierroksen aikana, joten kunnat pystyvät paremmin arvioimaan käytettyjä laskentaperusteita.

Ehdotusta valtionosuuskriteerien lukumäärän vähentämisestä pidetään yleisesti myönteisenä. Laskentatekijät ovat pääosin oikeansuuntaisia. Sairastavuuden painoarvoa haluttaisiin lisätä lähelle tutkijoiden esittämää tasoa. Uusien täsmennysten jälkeen selvitysmiehen esittämä sairastavuuden paino vastaa lähes kokonaisuudessaan THL:n tutkimaa tasoa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden muutos uudistuksessa on osassa kuntia varsin suuri. Tätä lievittämään selvitysmies on esittänyt alustavasti 5 vuoden siirtymäaikaa. Pääosa kuntien vastaajista piti tätä riittävänä.

Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen painoarvon kasvattamista ja kannustavuuden lisäämistä pidettiin pääsääntöisesti perusteltuna.

Uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä linjasi, että uudistukseen sovelletaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka tarkoitus on tasoittaa muutosta. Ensimmäisinä vuosina kuntakohtainen muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti.

Järjestelmää selkeytetään ja vahvistetaan, jotta peruspalvelujen järjestäminen voidaan turvata kaikkialla Suomessa. Valtionosuudet perustuvat jatkossakin valtaosin kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen. Kriteerien sisältöä on ajantasaistettu uusimman tilastotiedon pohjalta. Valtionosuuksien laskemisessa käytettävät ikäluokkien painokertoimet ja sairastavuustiedot perustuvat THL:n ja VATTin selvityksiin.

Asian on valmistellut kunnanjohtaja

PÄÄTÖSEHDOTUS: Kunnanhallitus päättää lausuntonaan

1. toistaa kokouksessa 13.01.2014 § 3 antamansa mielipide ja korostaa, että siirtymäajan muuttamisella viiteen vuoteen ei Ilomantsin kunnan koh-

Kunnanhallitus
Kunnanhallitus

§ 3
§ 51

13.01.2014
03.03.2014

dalla ole juuri merkitystä, jos vähennys on edelleen 50 €/asukas/vuosi. Sen pitää olla siis 20 €/asukas/vuosi.

2. korostaa erityisolosuhteiden merkitystä kriteereissä ja laskentaperusteissa. Erityisesti on huomioitava palvelujen tuottamisen kustannuksia aiheuttavat pitkät etäisyydet kunnan sisällä ja kunnasta maakuntakeskukseen.

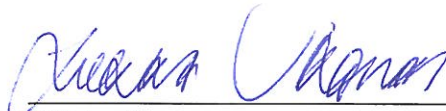
3. muistuttaa, etteivät ne pitkät välimatkat ja maaseudun asukkaiden palvelutarve siitä vähene, että valtionosuuksia pienennetään.

PÄÄTÖS: Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi: Valtiovarainministeriö
(valtiovarainministerio@vm.fi)

Otteen oikeaksi todistaa:

Ilomantsissa 4.3.2014

Hilikka Ikonen
pöytäkirjanpitäjä

Kunnanhallitus

§ 3

13.01.2014

Kunnanhallitus

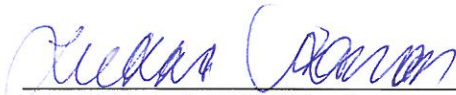
§ 51

03.03.2014

MUUTOKSENHAKUKIELLOT JA NIIDEN PERUSTEET

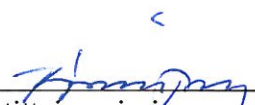
Tähän päätökseen ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Ilomantsissa 4.3.2014

pöytäkirjanpitäjä Hilka Ikonen

Annettu postin kuljetettavaksi/sähköpostilla

Ilomantsissa 4.3.2014

postittajan nimi